

Eesti finantsaruandluse standard: revolutsioon või evolutsioon?

TEKST: SANDER KALLASMAA, RAAMATUPIDAMISE TOIMKONNA ESIMEES, BAKER TILLY BALTICSI PARTNER, VANDEAUDIITOR

Käesoleva aasta alguses avaldati Riigi Teatajas kauaoodatud Eesti finantsaruandluse standard (EFS), mis asendab seni kehtinud Eesti hea raamatupidamistava. Seejuures tasub tähele panna, et EFS kehtib nendele raamatupidamise aruannetele, mis koostatakse 01.01.2017 või hiljem alanud perioodide kohta.

Seega peaksid kõik ettevõtted, kes seni koostasid oma aastaaruandeid Eesti hea raamatupidamistava kohaselt, möödunud majandusaasta aruannet koostades juhinduma juba uuest standardist. Kuna seda peaks rakendama kohe pärast avaldamist, siis on kindlasti paljudel raamatupidajatel küsimus, mis muutus ja mida peaks seniga võrreldes teistmoodi tegema.

EESTI FINANTSARUANDLUSE STANDARDI TÄHENDUS

Sarnaselt Eesti hea raamatupidamistavaga on EFS kogum Raamatupidamise Toimkonna juhendeid (RTJ), mis põhinevad Rahvusvaheliste Raamatupidamise Standardite Nõukogu (IASB) välja antud standardil väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (IFRS *for small and medium-sized entities* ehk SME IFRS) ning on eelkõige mõeldud rakendamiseks väikse-

matele ja keskmise suurusega ettevõtetele, kellel puudub vajadus täismahus IFRS aruannete koostamiseks. Selles osas järgib EFS juba alates aastast 2013 Eesti hea raamatupidamistava alustatud joont.

EFS ei ole siiski täpselt sama, mis Eesti hea raamatupidamistava, sest kõikides RTJ-ides on tehtud teatud muudatusi. Enamik neist on vormilised, kuid on ka mõned sisulised muudatused.

SISULISED MUUDATUSED VÕRRELDDES SENISTE JUHENDITEGA

Muudatusi on igas juhendis, aga võib öelda, et ainukesed olulised sisulised muudatused on tehtud RTJ-is 9 „Rendiarvestus” ja RTJ-is 13 „Likvideerimis- ja lõpparuanded”.

RTJ 9

- Lisandus alternatiivne võimalus rakendada rendilevõtja raamatupidamisar-

vestuses IFRS 16 põhimõtteid: kõik rendid (nii kapitali- kui ka kasutusrendid) kajastatakse kapitalirendina, kusjuures valitud arvestuspõhimõtet peab kasutama järjepidevalt kõikidele rendilepingutele. Erandiks on lühiajalised või väheväärtuslike varade rendilepingud, mida tohib kajastada kasutusrendi põhimõtete alusel.

- Muudatus jõustub selliselt, et seda on võimalik ennetähtaegselt rakendada juba alates 01.01.2017 alanud majandusaastal (IFRS 16 hakkab kehtima perioodidele algusega 01.01.2019, kuid varasem rakendamine on selles lubatud).
- RTJ 9 täiendati vastavate näidetega selle põhimõtte illustreerimiseks.

Märkimisväärne on, et kasutusrendide kajastamisel kehtib ka kogu senine kord, st rentnik saab kasutusrenti kajasa-

tada endiselt perioodi kuluna ilma vara ja kohustust kajastamata. Uus alternatiiv kasutusrendi kajastamiseks rentniku raamatupidamises lisati selleks, et anda kontsernidesse kuuluvatele ettevõtetele võimalus kontserni raporteerida IFRS põhimõtteid rakendades ja äriregistrisse esitada EFS-ile vastav aruanne. Sarnaseid alternatiive (kus SME IFRS põhimõtetele on lisatud täiendavaid arvestuspõhimõtteid täismahus IFRS-ist) on Raamatupidamise Toimikond ka varem oma juhenditesse kirjutanud, näiteks kinnisvarainvesteeringute ja laenukulutuste kapitaliseerimise osas.

RTJ 13

- Mikro- ja väikeettevõtjad saavad likvideerimise käigus koostatavate aruannete puhul kasutada võimalust koostada nende kategooriale kehtivaid lühendatud aruandeid.
- Lõppbilansi asemel tuleb koostada lõpparuanne, mis koosneb lõppbilansist, kasumiaruandest, rahavoogude aruandest, omakapitali muutuste aruandest ja lisadest.

Muudatuse põhjuseks oli asjaolu, et toimikonna hinnangul puudub loogiline põhjendus, miks likvideerimise viimase etapi kohta peaks aruande kasutajatele andma vähem informatsiooni kui varasematel etappidel.

VÄHEM OLULISED MUUDATUSED VÕRRELVES SENISTE JUHENDITEGA

Ülejäänud juhendites tehtud muudatused on väiksema sisulise ulatusega. Näidetena võib tuua järgmise loetelu.

- RTJ 1 – bilansipäeva mõiste asendati aruandekuupäevaga ja defineeriti järgmiselt: aruandekuupäev on aruandega kaetud viimase aruandeperioodi lõppkuupäev. Lisati aruandeperioodi definitsioon: aruandeperiood on aruandega kaetud ajavahemik.
- RTJ 2 – põhivara müügist saadava kasumi arvestuse juures täpsustati, et see peab kaasama ka müügikulutused.
- RTJ 2 – juhendi lisades toodud põhiaruannete struktuuri täiendati mõne uue kirje ja nende selgitustega (muu omakapital, põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus, ka-

sum (kahjum) bioloogilistelt varadelt, intressitulu).

- RTJ 5 – muutus vara väärtuse langusele viitava asjaolu kirjeldus, kuhu tulenevalt SME IFRS definitsioonist lisandus rahavoog: üldine majanduskeskkond ja turusituatsioon on halvenenud, mistõttu on tõenäoline, et varast genereeritav rahavoog/tulu väheneb.
- RTJ 8 – lisandusid selgitavad joonised tingimuslike varade ja kohustuste kindlaks määramise ja kajastamise kohta.
- RTJ 12 – kuna see juhend tegeleb sihtfinantseerimise kajastamisega, siis muudeti juhendi pealkirja: „Valitsusepoolne abi” asemel on „Sihtfinantseerimine”.
- RTJ 15 – tulenevalt raamatupidamise seaduse muutunud nõuetest oma aktsiate või osadega tehtud tehingute avalikustamise nõuded täismahus aruannetes vähenesid, kuid mikroettevõtja lühendatud aruande korral suurenesid.
- RTJ 16 – kuna varasem RTJ 16 „Segemendiaruandlus” ei ole kehtinud juba aastast 2009, siis sai uueks RTJ 16-ks varasem RTJ 17 „Teenuste kontsessioonilepingud”. Selle juhendi rakendusala välistati kõik avaliku sektori üksused, kuna nende arvestust reguleerib avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend.

Lisaks tegid Rahandusministeerium ja Raamatupidamise Toimikond EFS-i kasutusse võtmisel juhendites läbivalt suure hulga vormilisi muudatusi:

- uute juhendite alguses ei ole enam paragrahvi, mis räägib olulisusest (sest see on olemas RTJ-is 1 koos teiste alusprintsiipidega) ning lõpus paragrahve, mis käsitlesid jõustumist (jõustumine on nüüd rahandusministri määruses, millega vastavat juhendit kehtestatakse või muudetakse);
- termineid ja definitsioone on korrigeeritud, et viia need täielikku vastavusse raamatupidamise seaduses ja SME IFRS-is kasutatavatega;
- juhendeid ühtlustati keeleliselt ja parandati lauseehitust;
- ajakohastati näiteid ja näidetes olnud kuupäevad viidi universaalsesse formaati;

- uutes juhendites on korrastatud paragrahvide numeratsiooni, mis oli aastate jooksul tehtud muudatuste pärast kas lünklik (osa paragrahve oli kustutatud) või oli sama numbri tõttu kasutatud ka tähekombinatsioone, et dubleerivat numeratsiooni korvata;
- korrastati viiteid vastavatele SME IFRS paragrahvidele.

Pealkirjas esitatud küsimusele kokkuvõtetult vastates võib öelda, et Eesti hea raamatupidamistava asendumine Eesti finantsaruandluse standardiga on kindlasti evolutsioon, mitte revolutsioon. Ilmselt on see hea uudis kõikidele arvestusega kokku puutuvatele inimestele, kes hulga maksumuudatuste keskel ei pea täiendavalt vaeva nägema oma finantsaruandluse muutmiseks. Loodetavasti on värskenduskuuri saanud RTJ-id senisest selgemad ja paremad abilised aastaaruannete koostamisel.

Rp

Baker Tilly Baltics soovitab:

- Määra oma ettevõtte suuruskategooria (mikro-, väike-, keskmine, suureettevõtja) ja hinda, kas tasub võimaluse korral valida väiksema mahuga aruande formaat.
- Taksonoomia aitab aastaaruande koostamisel, kuid hinda ise kriitiliselt, millise info avalikustamine on oluline ja vajalik. Rohkem ei ole alati parem!
- Aruande koostamisel järgi RTJ-is 15 toodud juhiseid aruande lisade vormistamiseks.
- Kui RTJ lubab samas arvestusvaldkonnas erinevaid arvestusmeetodeid, siis hinda valiku tegemisel nii nende kasutamise keerukust kui ka mõju ettevõtte finantsnäitajatele.
- Kuna EFS lubab arvestusel mitmeid alternatiive, siis erinevate ettevõtete aruannete võrdlemisel tutvu kindlasti nende poolt kasutatud arvestusmeetoditega.